

บทที่ 1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการจัดการความรู้ (Knowledge Management : KM) เป็นวัฒนธรรมที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดผลดีต่อองค์กร การจัดการความรู้ทำให้องค์กรเกิดการพัฒนายอย่างต่อเนื่อง ซึ่งพัฒนาไปสู่โลกแห่งยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge Based Economy) เป็นยุคของการเปลี่ยนแปลง ทำให้เกิดข้อมูลข่าวสารมากมาย ทำให้องค์กรต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการ และวิธีการทำงานใหม่ เพื่อให้สามารถแข่งขันในสังคมโลกได้ในสังคมยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge Based Economy : KBE) (วิจารณ์ พาณิช, 2553) ซึ่งสังคมยุคเศรษฐกิจฐานความรู้นี้ ทรัพยากรที่มีค่าขององค์กรนอกจากบุคลากร ก็คือความรู้ ซึ่งเป็นทรัพย์สินทางกลยุทธ์ที่สำคัญ (ศรีไพระ ศักดิ์รุ่งพงศากุล เจษฎาพร ยุทธวิบูลย์ชัย, 2549) อีกทั้งเป็นทรัพย์สินที่มีค่าขององค์กรในการสร้างสรรค์ และเพิ่มคุณค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ และบริการซึ่งต้องอาศัยการจัดการความรู้ที่ถูกต้องเหมาะสมในการนำความรู้ฝังลึกในตัวคน (Tacit Knowledge) กับความรู้ที่เปิดเผย (Explicit Knowledge) มาใช้ประโยชน์ เพื่อพัฒนาองค์กร โดยองค์กรจะต้องมีการตระหนักว่าความรู้เป็นสิ่งขับเคลื่อนหลักที่จะนำองค์กร ไปสู่ความสำเร็จ และผู้นำจะต้องเห็นคุณค่าของการจัดการความรู้ รวมทั้งต้องมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการสร้างสรรค์ความรู้ (Salis & Jones, 2002)

สถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นระดับใดก็ตามย่อมมีภารกิจหลักคือ ถ่ายทอดความรู้ไปยังผู้เรียน แต่ถ้าดูว่าสถานศึกษาก็เป็นองค์กรในรูปแบบหนึ่ง กลับพบว่า ส่วนใหญ่มักเผชิญปัญหาในการแลกเปลี่ยนความรู้ และการใช้ข้อมูลร่วมกันระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษา (ชินภัทร ภูมิรัตน, 2551) ดังนั้น การจัดการความรู้ในสถานศึกษาเป็นสิ่งที่ควรทำในยุคเศรษฐกิจความรู้ ซึ่งความรู้ในสถานศึกษาทุกแห่งจะมีมากมาย แต่บางสถานที่ไม่ได้จัดเก็บให้เป็นระบบ โดยเฉพาะความรู้ต่างๆ ที่ฝังลึกอยู่ตัวคนที่เป็นทักษะเฉพาะคน ที่เกิดจากประสบการณ์การสอน ค่านิยมและพฤติกรรมมารการสอนก็จางหายไปกับผู้เกษียณอายุจากการลาออก หรือโอน ไปปฏิบัติงานในหน่วยงานอื่น ทำให้ความรู้ที่อยู่ในตัวคนๆนั้นไม่ได้ถูกจัดเก็บไว้ให้เป็นประโยชน์กับผู้ร่วมงาน รุ่นหลัง ส่วนความรู้ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ก็คือ ความรู้ที่มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น ตำรา เอกสารทางวิชาการ สิ่งพิมพ์ ซึ่งเป็นความรู้ที่สามารถเผยแพร่ แบ่งปันความรู้ให้กับเพื่อนร่วมงาน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาได้ ซึ่งความรู้ทั้งสองจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยเก็บความรู้ต่างๆ เหล่านั้น ให้สามารถค้นหาข้อมูลได้ง่าย เช่น มีการรวบรวมความรู้ และจัดเก็บลงในเว็บไซต์ขององค์กร เพื่อเผยแพร่ความรู้ ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับผู้ร่วมงานภายในสถานศึกษาและบุคลากรนอกสถานศึกษา (ชัชชญา โสนะมิตร, 2551)

การจัดการความรู้ที่ได้ผลเกิดจากการมีเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมมาเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนให้คนในองค์กรได้มีการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก 1) เทคโนโลยีการสื่อสาร (Communication Technology) ช่วยทำให้การเข้าถึงความรู้ทำได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว น่าสนใจ เช่น Internet หรือ Intranet 2) เทคโนโลยีสนับสนุนการทำงานร่วม (Collaboration Technology) ช่วยให้คนในองค์กรสามารถประสานการทำงานกันได้ เช่น Weblog,

Web board 3) เทคโนโลยีการจัดเก็บข้อมูลเป็นเสมือนคลังความรู้ เช่น Data Warehouse (ภราดร จินดาวงศ์, 2549) สอดคล้องกับ ปรัชญนันท์ นิลสุข, (2552) ได้กล่าวว่า เทคโนโลยีสนับสนุนการทำงานร่วมอย่างเว็บบล็อก (Weblog) เป็นเครื่องมือสื่อสารหนึ่งที่ใช้งานบนเว็บไซต์เป็นที่นิยมนำไปใช้ในการจัดการความรู้ เนื่องจากมีลักษณะที่เป็นเหมือนบันทึกหรือไดเรกทอรีในการจัดเก็บข้อมูล จะแสดงข้อมูลในลักษณะที่เป็นหัวข้อประกอบบทความย่อย ทำให้กลายเป็นเครื่องมือที่นิยมใช้สำหรับการจัดการความรู้ เพราะสะดวกและง่ายต่อการใช้งานอย่างยิ่ง และสามารถนำไปใช้ในการจัดการความรู้ได้ทุกระดับ จะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้กระบวนการจัดการความรู้ประสบความสำเร็จ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ช่วยเชื่อมโยงบุคคลที่อยู่ต่างสถานที่เข้าไว้ด้วยกัน เพื่อกระจาย ถ่ายโอน เผยแพร่ แลกเปลี่ยนแบ่งปันข้อมูล ทักษะ ความรู้ ความคิด ทักษะประสบการณ์ ส่งเสริมให้เกิดการปฏิสัมพันธ์และการทำงานที่เกื้อกูลกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อินเทอร์เน็ตที่เป็นเทคโนโลยีที่เชื่อมคนทั่วโลกเข้าด้วยกันทำให้กระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ (knowledge Transfer) ทำได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้การนำเสนอสามารถเลือกได้หลายรูปแบบเช่น ตัวอักษร รูปภาพ แอนิเมชัน เสียง วิดีโอ ซึ่งช่วยให้การเรียนรู้ทำได้ง่ายยิ่งขึ้น นอกจากนี้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยังช่วยในการจัดเก็บและดูแลปรับปรุงความรู้และสารสนเทศต่างๆ (knowledge storage and maintenance) ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการในกระบวนการจัดการความรู้ด้วย จึงนับได้ว่าเป็นเครื่องมือสนับสนุนและเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการความรู้ (สมชาย นำประเสริฐชัย, 2549)

แนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นวิธีการและขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญในกระบวนการจัดการความรู้ โดยการเชื้อเชิญคนหรือกลุ่มคนที่ทำงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ได้ผลดีเยี่ยม (Best Practice) มาแลกเปลี่ยนแบ่งปัน ทักษะประสบการณ์ ความรู้ในเรื่องต่างๆ ซึ่งต้องอาศัยการถ่ายทอดความรู้ และการติดต่อสื่อสารผ่านการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน โดยใช้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นหลักเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ก่อนเริ่มทำงาน (วิจารณ์ พาณิช, 2547) จึงเห็นได้ว่าแนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนนี้ เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกันเป็นทีม การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การแบ่งปัน ทักษะ ประสบการณ์ ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆร่วมกัน เพื่อพัฒนาคน พัฒนางาน และพัฒนาองค์กร

หลังจากมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แนวคิดเรื่องการปฏิรูปการทำงานของครูให้มีความเป็นครูวิชาชีพ รวมทั้งการที่ครูต้องทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียน ได้มีการกล่าวถึงอย่างแพร่หลาย เพราะในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ ได้กำหนดแนวทางการสนับสนุนให้ครูผู้สอนใช้กระบวนการวิจัยเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียน ไว้ในหมวดที่ 4 ว่าด้วยแนวการจัดการศึกษา มาตรา 24 (5) มีความสำคัญดังนี้

“ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ”

“ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา”

จากข้อความในพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น ทำให้แนวคิดเรื่องการศึกษาที่ครูต้องศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล และพัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้เช่นกัน ในมาตรา 22 มีความเป็นจริงเป็นจังในแนวปฏิบัติ เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้วยการใช้กระบวนการวิจัยในความหมายของการแก้ปัญหาแบบใหม่ การหาคำตอบแบบใหม่ โดยวิธีการที่เชื่อถือได้ หรือวิธีการที่ยอมรับในศาสตร์นั้น (อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน, 2544) จึงเห็นได้ว่าครูผู้สอนมีความจำเป็นที่จะต้องเพิ่มบทบาทของตนเองในฐานะนักวิจัย เพื่อศึกษาและพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความน่าสนใจ โดยใช้วิธีการและเทคนิคการสอนที่มีความหลากหลายและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมา มักจะเป็นไปในลักษณะที่ใช้พื้นฐานของความรู้เดิม ความสนใจส่วนตัวและประสบการณ์เดิมนั้น มีครูจำนวนมากที่อาศัยการวิจัยเป็นเครื่องมือหรือนำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานของตน ซึ่งการที่ครูจะพัฒนาตนเองไปสู่การทำงานที่เป็นระบบ เข้าถึงเด็กและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งสามารถจัดการเรียนการสอนอย่างครือมืออาชีพนั้น การวิจัยในชั้นเรียนเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะนำครูไปสู่เป้าหมายที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้รับการพัฒนาอย่างดีที่สุด (ประวิต เอราวรรณ์, 2542) ซึ่งการศึกษาวิจัยสามารถทำให้ครูได้ทราบว่าการจัดการศึกษาเป็นอย่างไร จึงจะถือว่ายึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และเป็นไปตามความสามารถของผู้เรียน ผู้เรียนได้รับการพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ครูต้องศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้ข้อสรุปว่าสอนอย่างไรจึงจะเสริมสร้างกระบวนการคิดการฝึกทักษะ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (สมบูรณ์ แสงโฉม, 2551) ซึ่งผลของการวิจัยจะเป็นเครื่องกำหนดบ่งชี้คุณภาพความรู้ความสามารถของผู้สอนโดยตรง (อลิศรา ชูชาติ, 2544) อีกทั้งยังช่วยเสริมความรู้งานวิจัยให้กับครูผู้สอน เพื่อเป็นผลงานในการพัฒนาวิชาชีพครู

จากการศึกษาหลักการ แนวคิดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องประกอบกับผู้วิจัย ได้ตระหนักถึงความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีความพร้อมสนับสนุนการขับเคลื่อนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในสถานศึกษา ทำให้รูปแบบการเรียนรู้และวิธีการแสวงหาความรู้ มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ครูผู้สอนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูล ความรู้ เรื่องวิจัยในชั้นเรียนที่มีอยู่มากมาย โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ทั้งนี้ ส่งผลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายในสถานศึกษา ช่วยสร้างวัฒนธรรม สังคม และบรรยากาศ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เกิดปฏิสัมพันธ์ต่อการในการเผยแพร่ แลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้ ทักษะ กระบวนการ และความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมงาน ประกอบกับการที่กฎหมายได้กำหนดให้มีการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ทำให้ครูผู้สอนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการทำวิจัยในชั้นเรียนมากขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนโดยตรง โดยผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า ซึ่งจะเป็นเครื่องมือและวิธีการช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในสถานศึกษา และเพื่อให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน และมีเทคนิคการสอนที่หลากหลายยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการประเมินตนเอง เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน ของครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า
3. เพื่อศึกษาผลการประเมินคุณภาพผลงานวิจัยในชั้นเรียน ของครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า
4. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า

ความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับ

ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังนี้ คือ

1. ได้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ได้จากการแสวงหา การแลกเปลี่ยนแบ่งปัน และการจัดเก็บรวบรวมความรู้ร่วมกัน
2. เป็นแนวทางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกในเรื่องอื่นๆที่สนใจ เพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาต่อไป
3. เป็นแนวทางในการส่งเสริมวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างครูผู้สอน ทั้งที่เป็นความรู้ที่ชัดแจ้งและความรู้ที่ฝังลึก

สมมติฐานการวิจัย

ครูผู้สอนที่ผ่านการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน จะมีความรู้ความเข้าใจ เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ขอบเขตของการวิจัย

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 จำนวน 1,007 คน

2. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน โรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า จำนวน 20 คน ได้จากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3

3.2 ตัวแปรตาม

3.2.1 ความรู้ความเข้าใจ เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน ของครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า

3.2.2 ผลงานวิจัยในชั้นเรียน ของครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า

3.2.3 ความพึงพอใจ ของครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความนิยามศัพท์เฉพาะดังต่อไปนี้

รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่องค์กรมีวัตถุประสงค์ เพื่อปกป้องสิทธิทางปัญญาไม่ให้สูญหาย เป็นการยกระดับความรู้ และจัดการทรัพยากรความรู้ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร ทั้งความรู้ที่ชัดแจ้งและความรู้ที่เห็นไม่ชัดแจ้ง เป็นกระบวนการหรือวิธีการอย่างเป็นระบบ ในการแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้หรือนวัตกรรม การจัดเก็บความรู้ อย่างถูกต้องเหมาะสม และการจัดการเกี่ยวกับฐานความรู้ของทรัพยากรบุคคลในองค์กร อันก่อให้เกิดพฤติกรรมเปลี่ยนแปลง การแบ่งปัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการถ่ายโอนความรู้ เพื่อให้เกิดการแพร่กระจายและไหลเวียนความรู้ทั่วทั้งองค์กร โดยอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญ คือ คน องค์ความรู้ เทคโนโลยีและสื่อสาร กระบวนการ และการประเมินผล เป็นตัวขับเคลื่อนกิจกรรมการจัดการความรู้ให้ประสบผลสำเร็จ

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก หมายถึง การใช้ประโยชน์จากสื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีการถ่ายโอนจากที่ใดที่หนึ่งโดยการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการทำงานร่วมอย่างเว็บบล็อก มาเป็นเครื่องมือสื่อสารหนึ่ง เพื่อเป็นช่องทางการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ด้วยการออกแบบระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการเก็บรวบรวมความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์จากกันและกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา และเกิดผลสูงสุดตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคลในองค์กร โดยการเผยแพร่ แลกเปลี่ยน การแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์ ระหว่างกันหรือกลุ่มบุคคล โดยผ่านกระบวนการสื่อสารระหว่างบุคคลกับสื่อบันทึกความรู้ หรือระหว่างบุคคลกับบุคคล โดยอาศัยการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้

การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer-Assisted Learning : PAL) หมายถึง การช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือแบ่งปันความรู้ ทักษะ ประสบการณ์การจัดการเรียนการสอน และการทำวิจัยในชั้นเรียน เป็นการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อนช่วยตรวจสอบ และเพื่อนร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ เป็นการส่งเสริมให้มีทักษะในการเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning) โดยการทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันทั้งพื้นที่จริงและพื้นที่เสมือน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ เช่น เพื่อนร่วมเรียนรู้ เพื่อนผู้ช่วย หรือเพื่อนผู้เอื้ออำนวยไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดการไหลเวียน ความรู้ที่ฝังลึกภายในองค์กร นำไปสู่แนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน

ความรู้ความเข้าใจ หมายถึง ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน ของครูผู้สอน ที่มีก่อนและหลังการใช้รูปแบบการจัดการความรู้ออนไลน์ เพื่อส่งเสริมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน

ผลงาน (Product) หมายถึง องค์ความรู้ ประสบการณ์ วิธีการ ขั้นตอน เกี่ยวกับการวิจัย ในชั้นเรียน หรือเค้าโครงการงานวิจัยในชั้นเรียน ที่ครูผู้สอนพัฒนาขึ้น เมื่อผ่านกิจกรรมการจัดการความรู้ ออนไลน์ เพื่อส่งเสริมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน

การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง กระบวนการวิจัยที่ทำโดยครูผู้สอน มีจุดมุ่งหมาย เพื่อนำ ผลการวิจัยที่ได้มาแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

ความพึงพอใจ หมายถึง ทศนคติ หรือความรู้สึกพึงพอใจของครูผู้สอน ต่อการใช้รูปแบบ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก โดยครอบคลุมหัวข้อดังนี้ 1. รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่าน เว็บล็อกในภาพรวม 2. กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3. การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน 4. การใช้ งานของระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ครูผู้สอน หมายถึง บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่จัดกระบวนการเรียนการสอน โรงเรียนชุมชน บ้านบางเก่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ปีการศึกษา 2559

**กรอบแนวคิดการพัฒนา รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน
สำหรับครูผู้สอนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต3**

การจัดการความรู้ Knowledge Management

คือกระบวนการที่องค์กรมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันทรัพย์สินทางปัญญาไม่ให้สูญหาย เป็นการยกระดับความรู้และจัดการทรัพยากรความรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กรทั้งความรู้ที่ชัดเจน และความรู้ที่เห็นไม่ชัดเจน โดยการจัดการความรู้เป็นกระบวนการหรือวิธีการอย่างเป็นระบบ ในการแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ หรือนวัตกรรม การจัดเก็บความรู้อย่างถูกต้องเหมาะสม และการจัดการเกี่ยวกับฐานความรู้ของทรัพยากรบุคคลในองค์กร อันก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงการแบ่งปัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการถ่ายโอนความรู้ เพื่อให้เกิดการแพร่กระจายและไหลเวียนความรู้ทั่วทั้งองค์กร โดยอาศัยเครื่องมือที่สำคัญ คือ คน เทคโนโลยี สารสนเทศ และกระบวนการ เป็นตัวขับเคลื่อนกิจกรรมการจัดการความรู้ให้ประสบผลสำเร็จ

เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีบทบาทในการจัดการความรู้

1. เทคโนโลยีการสื่อสาร (Communication Technology) ช่วยให้บุคคลสามารถเข้าถึงความรู้ต่างๆ ได้ง่ายขึ้น และสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ ในการค้นหาข้อมูลสารสนเทศ และความรู้ที่ต้องการได้ผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
2. เทคโนโลยีสนับสนุนการทำงานร่วม (Collaboration Technology) ช่วยให้สามารถประสานการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดอุปสรรคในเรื่องระยะทาง
3. เทคโนโลยีการจัดเก็บ (Storage Technology) ช่วยในการจัดเก็บและจัดการความรู้ต่างได้สะดวก และง่ายขึ้น

กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ Knowledge Sharing

คือ การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของคนในองค์กร โดยการเผยแพร่ แลกเปลี่ยน การแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์ ระวังกัน โดยผ่านกระบวนการสื่อสารระหว่างบุคคลกับสื่อบันทึกความรู้ หรือระหว่างบุคคลกับบุคคล โดยอาศัยการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการในการส่งผ่านของความรู้ ดังนี้

1. (Socialization) เป็นการแบ่งปันและสร้างความรู้ จาก Tacit Knowledge สู่อื่น Tacit Knowledge ด้วยการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ตรงของผู้สื่อสารระหว่างกัน
2. (Externalization) เป็นการสร้างและถ่ายทอดความรู้ที่มีอยู่ในตัวบุคคล แล้วเผยแพร่ออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร เป็นการแปลงจาก Tacit Knowledge สู่อื่น Explicit Knowledge
3. (Combination) เป็นการแปลง Explicit Knowledge มาเป็น Explicit Knowledge ด้วยการรวบรวมความรู้ ประเภท Explicit Knowledge จากสื่อต่างๆ มาสร้างและเผยแพร่ เป็นความรู้ประเภท Explicit Knowledge แบบใหม่
4. (Internalization) เป็นการแปลง Explicit Knowledge มาเป็น Tacit Knowledge มาเป็น โดยนำความรู้เชิงทฤษฎี ไปสู่การปฏิบัติงานทำให้เกิดความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น

แนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer-Assist Learning)

เป็นการช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือแบ่งปันความรู้ ทักษะ ประสบการณ์การจัดการเรียนการสอน และการทำวิจัยในชั้นเรียน เป็นการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อนช่วยตรวจสอบ และเพื่อนร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ เป็นการส่งเสริมให้มีทักษะในการเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning) โดยการทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันทั้งพื้นที่จริงและพื้นที่เสมือน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ เช่นเพื่อนร่วมเรียนรู้ เพื่อนผู้ช่วย หรือเพื่อนผู้เอื้ออำนวยไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดการไหลเวียนความรู้ที่ฝังลึกภายในองค์กร นำไปสู่แนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน

**รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก
ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อนเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน
สำหรับครูผู้สอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปัตตานี เขต 3**

- 1) ผลงาน (งานวิจัยในชั้นเรียน)
- 2) ผลการประเมินตนเองก่อน-หลังการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน
- 3) ความพึงพอใจที่มีต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน